

سۇئال

ئىسلامدا باتۇرلۇق، شىجائەتلىك قانداق بولىدۇ؟، ئىنسان قانداق قىلسا باتۇر، شىجائەتلىك بولىدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

خۇلاسە: باتۇرلۇق دېگەن: مۇسبەت يەتكەندە دىلىنىڭ مۇستەھكەم بولۇشى، قورقۇنچلۇق ھالەتتە تەۋرەنمەسلىكىدىن ئىبارەتتۇر.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

باتۇرلۇق دېگەن لۇغەتتە: ئۇرۇشتا ۋە قىيىنچىلىقتا دىلىنىڭ مۇستەھكەم بولۇشى، جۈرئەتلىك بولۇشى، ئالغا ئىنتىلىشىدىن ئىبارەتتۇر.

ئاتالغۇدا: مۇسبەت يەتكەندە دىلىنىڭ مۇستەھكەم بولۇشى، قورقۇنچلۇق ھالەتتە تەۋرەنمەسلىكىدىن ئىبارەت بولۇپ، ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئىنسانلاردىن كۆپچىلىكى باتۇرلۇق بىلەن كۈچ-قۇۋۋەتنىڭ ئارىسىنى ئارىلاشتۇرۇۋېتىدۇ، بۇ ئىككىسى بىر-بىرىگە ئوخشىمايدىغان ئىككى ئىشتۇر، باتۇرلۇق دېگەن: ئۆزىنىڭ قۇۋۋىتى ئاجىز بولسىمۇ مۇسبەت يەتكەندە دىلىنىڭ مۇستەھكەم بولۇشىدۇر.

ئەبۇ بەكرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن كېيىن ئۈممەتنىڭ ئەڭ باتۇر كىشىسى ئىدى، ئۆمەر ۋە ئۇنىڭدىن باشقىلار ئەبۇ بەكرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن كۈچلۈك ئىدى، لېكىن ساھابىلارنىڭ ئارىسىدا، ئۇنىڭ دىلىنىڭ مۇستەھكەملىكى تاغلامۇ تەۋرىنىپ كېتىدىغان نۇرغۇن ئورۇنلاردا ئالاھىدە ئاشكارا بولدى، ئۇ بولسىمۇ دىلىنىڭ مۇستەھكەملىكىدۇر. ساھابىلارنىڭ پەلۋانلىرىمۇ، باتۇرلىرىمۇ ئۇنىڭ بىلەن ساقلىناتتى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى مۇستەھكەم قىلىپ، باتۇرلۇققا ئۈندەيتتى. ["ئەل پۇرۇسىيە" 500-بەت].

يەنە مۇنداق دەيدۇ: باتۇرلۇق دېگەن دىلىدىن بولىدۇ، ئۇ بولسىمۇ قورقۇنچلۇق ھالەتلەردە تەۋرەنمەي مۇستەھكەم تۇرۇشتىن ئىبارەتتۇر.

ئۇ سەۋرچانلىق، ياخشى قاراشتىن پەيدا بولىدىغان بولۇپ، ھەر قاچان ئۇتۇق قازىنىشنى ئىشەنچ قىلسا، ئۇنىڭغا سەۋرچانلىقى ياردەم بەرسە مۇستەھكەم بولىدۇ.

شۇنىڭدەك، قورقۇنچاقلىق، يامان قاراشتىن، سەۋرچانلىقتىن پەيدا بولىدۇ، ئۇتۇق قازىنىشقا ئىشەنچ قىلمايدۇ، سەۋرچانلىقى ئۇنىڭغا ياردەم بەرمەيدۇ.

قورقۇنچاقلىق كۆڭلىنىڭ يامان ئىشلارنى ۋەسۋەسە قىلىشىدىن كېلىپ چىقىدۇ...". ["روھ" 236-بەت].

ئىبنى ھەزمى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "باتۇرلۇقنىڭ بەلگىسى: دىن ئۈچۈن ۋە مۇقەددىساتلار ئۈچۈن، بېسىمغا ئۇچرىغان خوشىنلار ئۈچۈن، زۇلۇمغا ئۇچرىغان مەزلۇملار ئۈچۈن، مېلىنى ۋە يۈز ئابىرۇينى قوغداش ئۈچۈن، باشقا ھەق يوللىرىغا قارشى تۇرغۇچىلار ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن بۇنىڭ ئۈچۈن ھاياتىنى تەقدىم قىلىشتىن ئىبارەتتۇر".

بىز يۇقىرىدا زىكىر قىلغان كەمچىلىك بولسا: قورقۇنچاقلىق ۋە قۇرۇق ۋاقىراش.

ھاياتىنى دۇنيا ئۈچۈن تەقدىم قىلىش بولسا، قاراملىق ۋە ئەخمەقلىقتۇر. بۇنىڭدىن مەتۇ-گالۋاك بولغىنى: ئۆز ھاياتىنى ئۆتەشكە تىگىشلىك بولغان ھەق-ھوقۇق، مەجبۇرىيەتلەرنى ئۆتمەسلىك ئۈچۈن تەقدىم قىلغان ئىنساندۇر. ["ئەخلاق ۋە سىيەر" 32-بەت].

ئۈچىنچى: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئىنسانلارنىڭ ئەڭ شىجائەتلىك، باتۇرى ئىدى. ئەنەس رەزىيەللاھۇئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئىنسانلارنىڭ ئەڭ چىرايلىق ۋە ئەڭ شىجائەتلىكى ئىدى، بىر كېچىسى مەدىنە ئەھلى قاتتىق بىئارام بولدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئاۋاز كەلگەن تەرەپكە چىقتى، ئۇلارنى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام كۈتۈۋالدى، خەۋەرنى ئىگەللەپ كەلگەن ئېكەن، ئەبۇ تەلھەننىڭ توقۇلمىغان ياۋاداق ئېتىگە مېنىپ ئاتنىڭ بوينىغا قىلىچىنى قويۇپ كەلدى ۋە كىشىلەرگە: «قورۇقماڭلار، بىئارام بولماڭلار، ھېچ ئىش يوق» دېدى. [بۇخارى رىۋايىتى 2908-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 2307-ھەدىس].

شىجائەتلىك ۋە باتۇرلۇقنىڭ يېتىلىشىدىكى ئاساسلىق ئامىللار ئىنتايىن كۆپ بولۇپ ئۇنىڭدىن:

– ئىمانى قۇۋۋەت ۋە ئۇنىڭدا تەۋرەنمەسلىك.

– ئىسلام دۇنياسىدا ئۆتكەن شىجائەتلىك، باتۇر كىشىلەرنىڭ تارىخىغا نەزەر سېلىش.

– ھەقىقىي دېيىشكە ۋە ئاڭلىتىشقا جۇرئەتلىك بولۇش.

– مۇنكەرنى ئىنكار قىلىش ۋە ئۇنىڭدىن چەكلەشتە جۇرئەتلىك بولۇش.

– ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش، ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «چېلىشتا يەڭگەن كۈچلۈك ئەمەس، ئاچچىقى كەلگەندە ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش باتۇرلۇقتۇر». [بۇخارى رىۋايىتى 6114-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 2609-ھەدىس].

ئىبنى ئەسىر "ئەننىھايە" 3-توم 23-بەتتە: باتۇر دېگەن: باشقىلارنى يېڭىۋالدىغان ئۆزى يېڭىلمەيدىغان كىشى بولۇپ بۇنىڭ ئاچچىقى كەلگەندە ئۆزىنى تۇتۇۋالغان كىشىگە ئىشلىتىش دېگەن: ئىنساننىڭ نەپسى دېگەن ئۇنىڭ دۈشمىنى ۋە باشقىلاردىن كۈچلۈك بولىدۇ، ئاچچىقى كەلگەن نەپسىگە ئىگە بولغان كىشى ھەقىقىي باتۇر ھېسابلىنىدۇ.

– شەرىئى بۇيرۇقلارنى ئېھتىرام قىلىش، ئۇلۇغلاش.

– ئاللاھنىڭ چەكلىگەن ئىش، ئورۇنلارنى ئۇلۇغلاش، كاتتىلاش.

– ئالغا ئىلگىرىلەيدىغان ئورۇنلاردا ئالغا ئىلگىرلەش.

– زۇلۇمغا ئۇچرىغان كىشىگە ياردەم بېرىش، ئۇنىڭدىن زۇلۇمنى يوق قىلىش ئۈچۈن تىرىشچانلىق قىلىش.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.